

19-06-2014 08:40

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811 • Tālrunis: 6708 7321 • Fakss: 6708 7100 • E-pasts: saeima@saeima.lv

Rīgā, 2014. gada 19. jūnijā.

Nr.

Saeimas Prezidijam

Ziņojums par balsošanas motīviem likumprojektam

„Grozījums Latvijas Republikas Satversmē” (3. lasījums).

Cienījamās dāmas, godātie kungi!

Vēlos paskaidrot motīvus savam balsojumam par Satversmes preambulas pieņemšanu 3. lasījumā. Likumprojekta apspriešanas gaitā biju iesniegusi vairākus priekšlikumus, no kuriem daļa guva vairākuma atbalstu, bet citus – es atsaucu.

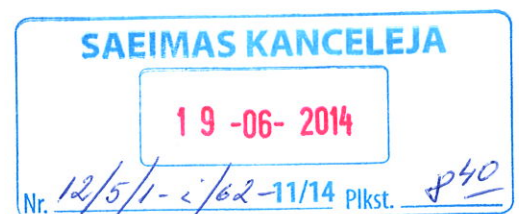
Vīspirms par **valstsnācijas** jēdzienu, kuru vēlējos un joprojām vēlos redzēt preambulas tekstā. Dažiem koalīcijas deputātiem šis jēdziens šķita pārāk pašapzinīgs. Aiz pārmērīgas piesardzības, ko varētu arī iztulkot kā nevajadzīgu nedrošību, pārprastu pazemību, koalīcijas deputāti neatbalstīja valstsnācijas jēdziena iekļaušanu preambulā.

Kā teicis konstitucionālo tiesību jurists prof. Egils Levits: „Iemesli šādam “glēvlatviskam kaunīgumam” ir dažādi – padomju okupācijas režīma latviešu tautai uzspiestās mankurtizācijas sekas, ar to saistītie latviskās mazvērtības kompleksi, neizpratne par to, kas ir un kas nav leģitīmi demokrātiskā, tiesiskā un nacionālā valstī, atpalcība no politiskās un juridiskās domas attīstības citās Eiropas valstīs, pārprasts politikorekts.” Latvijā ir vērojami daži kremliski orientētie aktīvisti. Drošības iestādes monitorē šo personu antilatviskās aktivitātes, bet diemžēl šie aktīvisti iedvesuši bailes daudzos Latvijas iedzīvotājos, un, kā redzams – arī daļā koalīcijas deputātu.

Valstsnācija nozīmē, ka šīs nācijas – tātad, tieši latviešu nācijas – valoda ir valsts valoda, ka valstij ir pienākums nodrošināt šīs nācijas pastāvēšanu, tās kultūras un valodas saglabāšanu un attīstību. Jēdziens „valstsnācija” ar šādu saturu ir lietots arī Pilsonības likumā un Augstākās tiesas jaunākajos spriedumos. Stabilās, modernās Eiropas valstīs vara pār valsts tagadni un nākotni parasti atrodas valstsnācijas rokās. Valstsnācijai jebkurā valstī pieder noteicošais vārds par to, kā labāk rīkoties, ko darīt, lai veicinātu savas valsts izaugsmi. Tā tas ir Francijā, Vācijā, Zviedrijā, Igaunijā, Polijā, Ungārijā u. c.

Ja atzīstam un cienām mazākumtautības, viņu tiesības kopt savu, no valstsnācijas atšķirīgo kulturālo savdabību, tad tas nozīmē, ka atzīstam un cienām arī latviešu valstsnāciju, kuras valoda un kultūra vieno visu Latvijas tautu, tās pilsoņus.

Tomēr svarīgākais ir tas, ka konstitucionālo vairākumu veidojošā koalīcija spēja vienoties par būtisko, – ka jēdziena „valstsnācija” saturs preambulā nepārprotami ir ietverts un tuvāk paskaidrots. Tādēļ es balsoju par šo priekšlikumu.

Tāpat gribu uzsvērt to, ka, lai arī Satversmes preambulas tekstā tiek runāts par Latvijas tautu, kas izcīnīja savu valsti Brīvības cīņās un neatzina okupācijas režīmus un pretojās tiem, vēsturiski un politiski precīzāk būtu bijis teikt, ka tā bija tieši **latviešu tauta**, jo kam gan vēl bez latviešiem bija vajadzīga un kas vēl bez latviešiem gribēja dibināt neatkarīgu valsti? Latvijas Valsts pirmais prezidents Jānis Čakste teicis: „Latvijas valsts ir izaugusi no latviešu tautas vienprātības, tā palikusi stipra caur Latvijas tautas vienprātību un plauks un zels tālāk.” Latvijas valsts bija vajadzīga tieši latviešiem. Tas, ka latviešu tautai pievienojās atsevišķi mazākumtautību pārstāvji, ir apsveicami, un tas norāda uz latviešu tautas kustības lielo pievilksanas spēku un to, ka mērķis bija nozīmīgs arī citu tautību cilvēku skatījumā. Taču tas nepadara šo latviešu tautas kustību par internacionālu vai beznacionālu. Tieši latviešu tauta veido Latvijas tautas centrālo sastāvdaļu. Tādēļ, lai arī ne gluži precīzi, preambula atspoguļo latviešu tautas cīņu par savu valsti un tās neatkarības atjaunošanu.

Tie cilvēki, kam sava tauta ir dārga, nekad neaizmirst tās vēsturi. Tādēļ ļoti svarīgs ir preambulā ietvertais abu totalitāro – komunistiskā un nacistiskā – **režīmu un to noziegumu nosodījums**. Šis nosodījums ietver arī pret Latvijas cilvēkiem īstenotā genocīda nosodījumu. Tas ietver arī Latvijas nežēlīgās kolonizācijas un oficiālās rusifikācijas nosodījumu, kura ilga līdz pat pašam pēdējam komunistiskā totalitārā režīma pastāvēšanas brīdim, un kas pirmo reizi vēsturē gandrīz noveda pie tā bīstamā punkta, kad latviešu tauta tiktu nospiesta mazākumā pati savā zemē. Šis nosodījums ir svarīgs vēsturiskā taisnīguma un objektīva pagātnes izvērtējuma un apzināšanās elements.

Esmu gandarīta par to, ka kolēģi pieņēma manu piedāvājumu: kā vienu no saliedētas sabiedrības priekšnoteikumiem norādīt tieši **lojalitāti Latvijas valstij** jeb, kā tas preambulas tekstā iekļauts – „uzticību Latvijai”. Uzticība tai ir katra Latvijas pilsoņa politisks pienākums un katras Latvijas amatpersonas juridisks pienākums.

Esmu gandarīta, ka preambulā ir minēta tāda pašsaprotamība kā **latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda**, kas nodrošina latviešu tautas pastāvēšanu, ilgstamību, kā arī nodrošina valsts drošību, stabilitāti un attīstību. Preambulā minētā **latviskā dzīvesziņa un kristīgās vērtības** ir būtiski komponenti, kas veido Latvijas identitāti.

Es zinu, ka nebūt ne visi ir apmierināti ar šo preambulu. Daži to noraida principiāli – vieni tādēļ, ka psiholoģiski nav pārvarējuši mūs okupējušās impērijas sabrukumu, citi – tādēļ, ka negrib akceptēt to, ka šeit kopš senlaikiem dzīvo un arī turpmāk dzīvos tieši latviešu tauta. Taču šādas nostājas ir pagātnes nostājas un tām nav nākotnes. Tie, kas ir uzticīgi Latvijas Republikai un domā par nākamajām paaudzēm, šo preambulu principā **atbalsta**. Tās teksts norāda uz pietiekoši plašu, bet tomēr skaidru idejisku bāzi, kas, neraugoties uz mūsu dažādām atšķirībām un domstarpībām, **vieno mūs kopējai rīcībai Latvijas valsts labā**. Tādēļ nešaubos, ka preambula ar laiku kļūs par idejisku orientieri gan Latvijas politikai, gan Satversmes interpretētājiem, gan katram sabiedrības loceklim, un līdz ar to stabilizēs Latvijas valsts garīgos pamatus. Tādēļ es balsoju par Satversmes preambulas pieņemšanu.

Paldies ikvienam, kas ir strādājis pie preambulas izveides. Jo īpaši liels paldies konstitucionālo tiesību juristam prof. E. Levitam par ieceri un ieguldīto darbu preambulas izveidē.

Ziņojums tiks nolasīts Saeimas sēdē 2014. gadā 19. jūnijā.

Cieņā,

11. Saeimas deputāte

Dr. philol. Vineta Poriņa